

квалификации безработных и иных представителей целевых групп населения, организация общественных работ, создание социальных рабочих мест, проведение ярмарок-вакансий, содействие трудоустройства молодежи и женщин, обеспечение гарантированных социальных выплат и оказание социальной поддержки старшему поколению, инвалидам и другим.

Вместе с тем для сельских населенных пунктов остается проблема недостаточного количества вакантных рабочих мест.

Снижению уровня безработицы и улучшению трудоустройства безработных способствует проведение ярмарок-вакансий.

По последним данным, уровень безработицы в Алтынсаринском районе составляет 3,9 %, что ниже общеобластного показателя на 1,1 %. Уровень молодежной безработицы в возрасте от 15 до 24 лет - 3,8 %, от 15 до 28 - 3,1 %.

Таким образом, ЭАН района составляет 9,1 тыс. человек, из них 0,4 тыс. человек - безработные. Несмотря на положительную динамику по уменьшению безработного населения, остаются проблемные вопросы, решением которых занимается государство. В частности, одна из главных программ - Дорожная карта занятости – имеет своей целью не допущение существенного роста безработицы и на сегодняшний день эта программа весьма успешна.

Список использованных источников

1. РГУ "Департамент статистики Костанайской области комитета по статистике министерства национальной экономики Республики Казахстан", kostanay.stat.gov.kz

2. Послание Президента - Лидера нации Нурсултана Назарбаева народу Казахстана. «Социально-экономическая модернизация - главный вектор развития Казахстана» // Казахстанская правда, 28 января 2012 года.

3. Послание Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева народу Казахстана от 29 января 2010 года «Новое десятилетие - Новый экономический подъем - Новые возможности Казахстана»

4. Экономика труда (социально-трудовые отношения) / Под ред. Н.А. Волгина, Ю.Г. Одегова. – М.: ЭКЗАМЕН, 2003. – 736 с.

5. Статистика: Учебник / Под ред. проф. И.И. Елисеевой. – М.: ВИТРЭМ, 2002. – 448 с.

6. Сайт ГУ «Управление координации занятости и социальных программ акимата Костанайской области», zansoc.kostanay.gov.kz

Баймаганбетова К.Т¹, Уатхан А. Б.²

1. Ғылыми жетекшісі, аға оқытушы

2. Студент 4 курста, Жаратылыстану ғылымдары кафедрасы, мамандықтың «География»

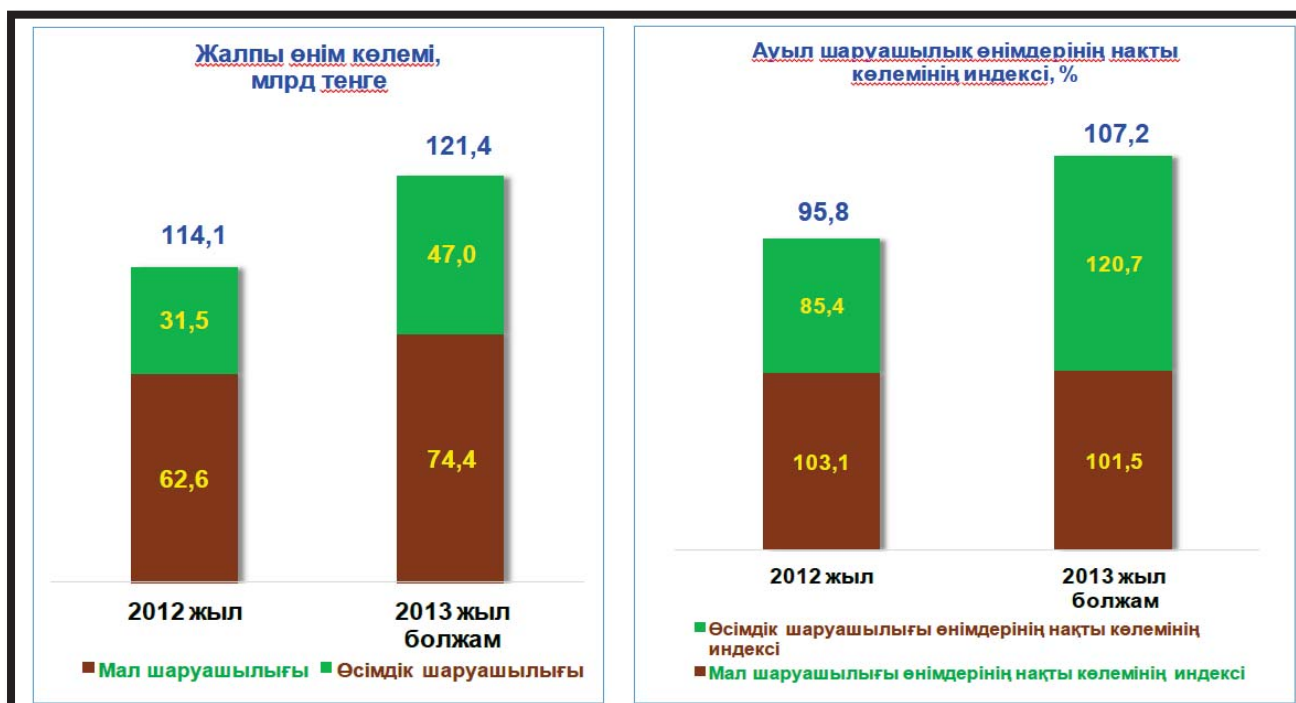
**ОРТАЛЫҚ ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСТЫҢ АУЫЛ
ШАРУАШЫЛЫҒЫНЫҢ**

ДАМУЫНЫҢ НЕГІЗГІ КӨРСЕТКІШТЕРІ, ЖАҒДАЙЛАРЫ

Ауыл шаруашылығы Қарағанды облысы экономикасының маңызды секторларының бірі болып табылады. Облыс экономикасының құрылымында ауыл шаруашылығы үлесіне аймақтың жалпы өнімінің 2,6 пайызы және облыс тұрғындарының жалпы санының 34,4 пайызы келеді. Облыста 6,5 мың ауыл шаруашылығы құрылымы және 125 мың жеке қосалқы шаруашылық жұмыс істейді. Қазіргі уақытта ұсақ шаруашылықтарды ірілендіру жұмыстары жүргізіліп жатыр.

Ауыл шаруашылығы өнімінің жыл сайынғы жалпы өнім көлемі құнға шаққанда орташа есеппен 110 млрд. теңгені құрайды.

Ауыл шаруашылығының жалпы өнім көлемі 2013 жылы өткен жылға 121,4 млрд.теңгені құрап, 7,2 пайызға өсуі болжануда [2].

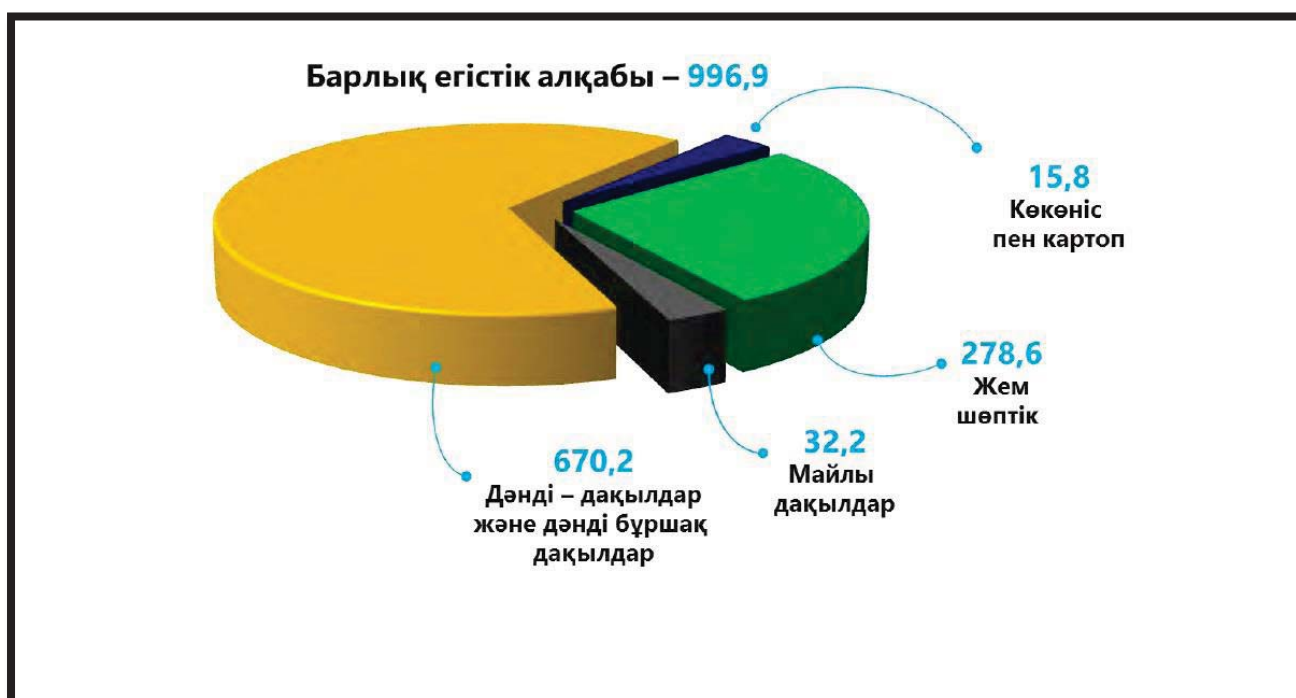
Еңбек өнімділігі 11 пайызға өсіп, 1 жұмыскерге шаққанда 1120,3 мың теңгені құрайды.

Соңғы бес жылда Қарағанды облысының АӨК субъектілерін мемлекеттік қолдау 17,9 млрд.теңгені құрады, оның ішінде республикалық бюджеттен 14,7 млрд.теңге, облыстық бюджеттен 3,2 млрд.теңге бөлінді.

ӨСІМДІК ШАРУАШЫЛЫҒЫ САЛАСЫ

Қарағанды облысының ауыл шаруашылығы дақылдарының барлық егістік алқабы 996,9 мың га. құрайды.

Облыс жерін табиғи - шаруашылық аймақтарға бөлгенде, негізінен алғанда, топырақ климат жағдайлары еске алынады. Сонымен қатар ауыл шаруашылығы өндірісінің қалап алған орналасу жағдайы, жерді игеру дәрежесі және басқа да мәселелері ескеріледі[1].

Болжам бойынша дәнді-дақылдардың жалпы түсімі 820 мың тоннаны, картоп 271 мың тонна, көкөністер 94,3 мың тонна, жабық топырақтағы көкөністер 4 мың тонна құрайды.

Егістік алқаптарын әртараптандыру және жем-шөп дақылдарын өсіруді ынталандыру мақсатында республика бойынша біздің облысымыз алғашқылардың бірі болып 1 гектар бидай өндіруді субсидиялауды тоқтатты, босатылған қаражаттар 267,5 млн.теңге жем-шөп дақылдарына бағытталды – сұлы және арпаның 1 гектарына 2 мың теңгеден. Сонымен қатар біржылдық және көпжылдық шөптердің 1 гектарына 4500 теңгеге субсидия көлемін ұлғайтты, бұл өткен жылмен салыстырғанда 9 және 3 есе ұлғайды [3].

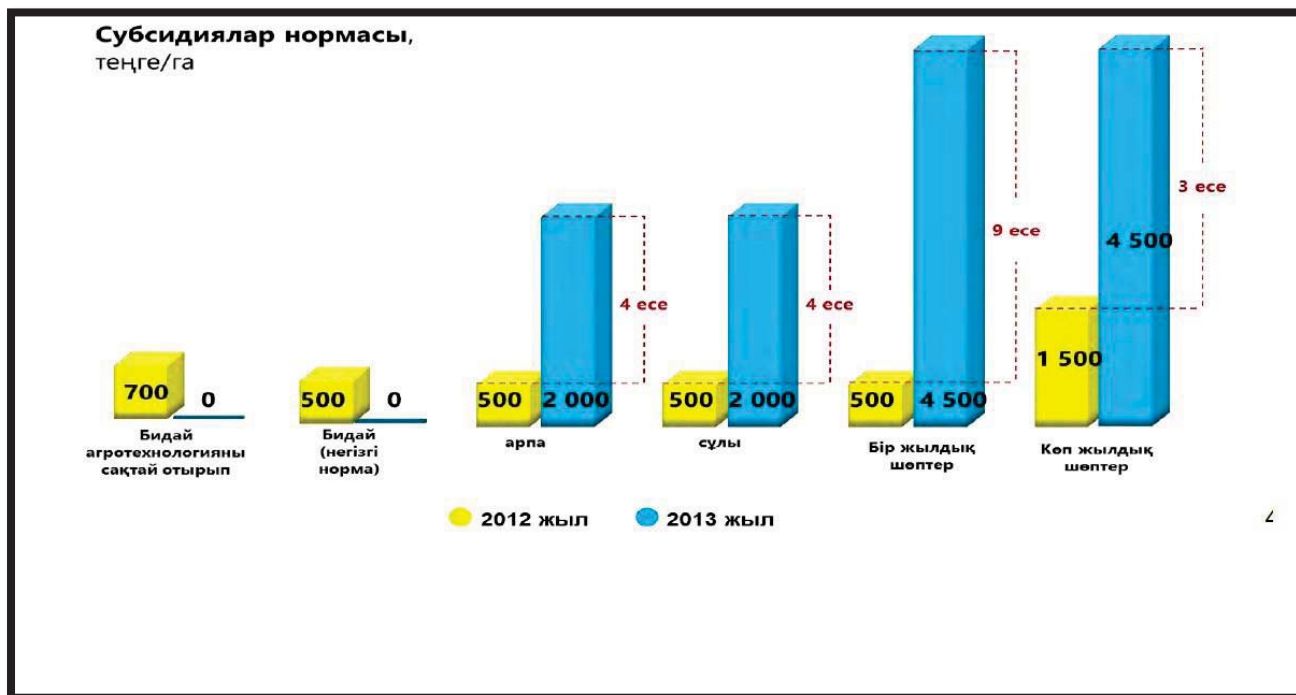
Ағымдағы жылы алғашқы рет сүрлемдік дақылдары субсидиялана бастады – 1 гектарға 9200 теңге (61 \$) төленуде.

Облыстық бюджеттен көпжылдық шөптердің тұқымы 80 пайызға субсидияланып: еркекшөптің тоннасы 400 мың болғанда, шаруа тоннасына 80 мың теңге немесе 1 гектарға 800 теңге төлейді.

Ауыл шаруашылығын территориялық тұрғыдан тиімді ұйымдастыру үшін табиғат жағдайы мен ауыл шаруашылығы өндірісінің өзгешеліктерін жан - жақты қарастыру керек [2]. Қарағанды облысының ауыл шаруашылығын аудандастыру кезінде ауыл шаруашылық өндірісінің территориялық орналасуы мен табиғи және экономикалық жағдайларын тиімді пайдалануы қарастырылды. Ауыл шаруашылығының салаларын дамытуға ауданның солтүстік бөлігі қолайлы. Негізінен астық тұқымдастардан жаздық бидай, арпа, тары, техникалық дақылдардан күнбағыс және бау-бақша мен картоп егіледі. Қала мандарында суармалы жағдайда бау-бақша егіледі. Сонымен бірге ірі қара, қой, жылқы, шошқа өсіріледі (аудандар арасында жылқы саны бойынша 3-ші орында).

Орталық Қазақстан облысында гіншілік жоқ, негізгі жер қоры қойға жайылым ретінде пайдаланылады. Өсімдігі жусан, жусанды ащылы және соран

шөп басым. Шөлді аймақтың өсімдігі қой мен түйе үшін маусымдық жайылым. Құмды жерлерде еркекшөп, еркекшөп - теріскен, сұр жусан өседі[1].

МАЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ САЛАСЫ

Соңғы жылдары шаруашылықтың барлық санаттарында мал мен құс басының өсуінің тұрақты динамикасы байқалып отыр.

Қарағанды облысында 2013 жылдың 1 қазанына 474,2 мың. бас ІҚМ, 1041,5 мың. бас қой, 248,7 мың. бас ешкі, 218,7 мың. бас жылқы, 3,4 млн. бас құс бар.

2013 жылдың 9 айының нәтижелері бойынша шаруашылықтардың барлық санаттарымен 69 мың тонна ет, 363,4 мың тонна сүт және 260,6 млн. дана жұмыртқа өндіріледі.

Елбасының тапсырмасы бойынша жүзеге асырылып жатқан «ІҚМ етінің экспорттық әлеуетін арттыруды дамыту» жобасының негізгі бағыты - асылдандыру ісі, тауарлық шаруашылықтар мен мал бордақылау алаңдарын құру жүзеге асырылуда.

Ірі қара мал еті өндірісінің экспорттық потенциалын ары қарай арттыру мақсатында 2013 жылдың аяғына дейін шет елдік селекциялы 0,6 мың бас шетелдік селекциялы малдарын сатып алу, 3,8 мың басқа мал бордақылау алаңдарын құру жоспарланып отыр [2].

Қарағанды облысы Елбасының тапсырмасы бойынша жүзеге асырылып жатқан «ІҚМ етінің экспорттық әлеуетін арттыру» жобасының табынды дамытуға бағытталған «Сыбаға» бағдарламасын орындау бойынша алда келе жатыр. 2011 жылдан осы бағдарлама бойынша барлығы 16 мың бас аналық мал сатылып алынды.

Шалғайдағы жер телімдерінде жайылымдық жерлерді пайдалану бойынша жұмыстар жүргізілуде.

АСЫЛДАНДЫРУ ІСІН ДАМУ	ТАУАРЛЫҚ ШАРУАШЫЛЫҚТАРДЫ ДАМУ		БОРДАҚЫЛАУ АЛАҢДАРЫН ҚҰРУ				
	Қазақстан Республикасы	Қарағанды облысы, жоспар	2011 г. факт	2012 г. факт	2013 г. факт	2014 г. жоспар	2015 г. жоспар
ІҚМ импорттау арқылы репродукторлар құру, мың бас	70,0	5,3	0,1	0,8	0,6	1,0	1,1
Шаруа қожалықтарын несиелеу, мың бас	224,0	15,2	5,0	5,8	5,3	3,3	3,3
Мал бордақылау алаңдарын құру, мың бас	137,9	10,0	-	1,6	3,8	2,5	3,0

ЖАҢА ӨНДІРІСТЕР ҚҰРУ

Облыстың агро өнеркәсіп кешенінде үдемелі индустриялық-инновациялық дамыту бағдарламасы бойынша 2010 жылдан 2015 жылғы мерзім аралығында жалпы құны 26,6 млрд.теңге болатын 17 инвестициялық жоба жүзеге асырылып, іске қосылу жоспарланып отыр. 2010-2012 жылдары 7 жоба іске қосылды. Бұл жобалардың жалпы құны 4 416 млн.теңге.

ҚАЙТА ӨНДЕУ САЛАСЫ

Қарағанды облысында 123 азық-түлік кәсіпорындары және қайта өңдеу өнеркәсіптері жұмыс жасауда (23 ұн шығару; 21 нан пісіретін; 17 ет өңдеу; 10 сүт өңдеу, 10 алкогольсіз сусындар шығаратын, 6 балықты қайта өңдеу кәсіпорындары, 2 макарон цехы, 2 кондитерлік бұйымдар шығаратын кәсіпорын, 1 май шығаратын комбинат; және т.б.).

Осы кәсіпорындардың жыл сайынғы айналым көлемі 80 млрд.теңгені құрап отыр. Ауыл шаруашылығы өнімдерінің негізгі түрлері бойынша қайта өңдеу: бидай – 92 пайыз, сүт – 38,7 пайыз, еттің барлық түрі – 36,8 пайыз, май – 4,3 пайыз.

Елбасының тапсырмасын орындау үшін облыста Астана қаласының маңында азық-түлік белдеуін құру бойынша бағытталған жұмыстар жүргізілуде.

Азық-түлік белдеуі шегінде Қарағанды облысы Астана қаласына жыл сайын 2500 тонна әр-түрлі ауыл шаруашылығы өнімдерін өткізуде.

Қортындылай келе, Орталық Қазақстан облысының агроклиматтық жағдайлар, жергілікті рельефтер, топырақ қабаттары мен өсімдік дүниесі, су ресурстарының микроаймақтары бойынша сипаттама [3]. Мұнда мынандай мәселелерге назар аудару қажет:

1. Жыл мезгілдері бойынша жылдық орта температура мен жауатын жауын - шашын; вегетация мезгілінің жылдық орта ұзақтығы, осы мезгіл ішінде жауатын жауын-шашын мен қолайлы температура жиынтығы; аязсыз мезгілдің ұзақтығы; мал түліктеріне қарай жайып бағу уақытының ұзақтығы. Ауыл шаруашылығы өндіріс үшін климаттың қолайсыз құбылыстары (қуаңшылық,

аңызак, тоназу, мұзтайғақ, қалың қар, қақаған аяз және осылардың қайталануы мен ұзақтығы).

2. Шаруашылық топырағының агроөндірістің сипаттамасы (типтері, айырмашылығы мен олардың көлемі); жыртатын қыртыстың тереңдігі, қара шірік топырақтың сапасы; сортаңдылығы; топырақ типіне қарай тыңайтқыш қабылдауы; эрозияға (жел және су) ұшыраған жер көлемі, жер асты су қабатының тереңдігі және оның минералдануы.

3. Шаруашылық территориясының рельефі (далалы, жазықты, дөңесті, жыралы, таулы т.б.); ылдилардың бағыты мен тіктігі, рельеф шарттары бойынша жыртылмайтын жерлердің көлемі мен пайызы.

4. Шаруашылықтың суландырылғандығы мен сумен қамтамасыз етілгендігі, (өзендер, көлдер, бөгендер, құдықтар, скважиналар) олардың жазғы және қысқы мезгілде адамдар мен малды сумен қамтамасыз етудегі рөлі мен маңызы; жер асты және артезиандар суының жатқан тереңдігі; жер етілуі.

5. Табиғи өсімдіктердің басым түрлері, шабындық пен жайылымдардың типологиялық құрамы, мал жайылымының маусымдылығы мен өнімділігі[1].

Орталық Қазақстан жерінің топырақ-климат жағдайы өте күрделі болып келеді. Мұнда табиғи шаруашылық үш зонаға бөлінеді: құрғақ далалық аймақ шөлейтті аймақ, шөлді аймақ.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Христенко А.Ф. Сельское хозяйство сухостепной зоны Казахстана. Караганда. 2001. С.44-70.
2. Ракитников А.Н. Методы перспективного сельско-хозяйственного районирования. М.. 1979. 100-112 с.
3. Клок Б.Н., Дроздов А.И., Берг А.Я. Ауыл шаруашылығын өркендету жүйесі жөніндегі ұсыныстар. Алматы, 1968. 368 б.

Коваль В.В.¹, Шакирова Я.В.²

1. *Научный руководитель, старший преподаватель, магистр географии*
2. *Студент 4 курса, кафедра естественных наук, специальность «География»*

КЛАССИФИКАЦИОННАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ТОПОНИМОВ ФЕДОРОВСКОГО РАЙОНА

Географические названия окружают человека повсюду. «Невозможно представить жизнь современно общества без географических названий. Они повсеместны и всегда сопровождают наше мышление с раннего детства. Все на земле имеет свой адрес, этот адрес начинается с места рождения человека. Родное село, улица, на которой он живет, город, страна – все имеет свои имена...», именно так говорил известный географии В.А.Жучкевич[1]. Возникновение новых топонимов процесс непрекращающийся и связан в